

การพัฒนากิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

The Development of Guidance Activity to Enhance Problem-solving Life Skills of Secondary School Students

จีรัฐติกุล ดอนวิจารย์จร¹, สมปอง กัลยา², สุรกานต์ จังหาร³
Jeeruttikoon Dawnwichankajorn¹, Sompong Srikallaya²,
Surakarn Changharn³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2) ประเมินผลการใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชามแก่นนคร อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 29 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 1) คู่มือกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3) แบบทดสอบวัดทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ คะแนนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าที (t-test แบบ dependent)

ผลการวิจัยพบว่า

1. กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นประกอบด้วยองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเรียนรู้จากประสบการณ์ 2) การร่วมกันสะท้อนความคิดและอภิปราย 3) การสร้างความคิดรวบยอด และ 4) การทดลอง/ประยุกต์แนวคิด โดยบูรณาการกับแนวทางการแก้ปัญหา 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาข้อมูล 2) รู้ทันปัญหา 3) ค้นหาทางเลือก 4) ลงมือแก้ปัญหา 5) รวบรวมและสรุปข้อมูล 6) ประเมินผลการแก้ไขปัญหา และ 7) สรุปบทเรียนชีวิตเพื่อการแก้ปัญหา สำหรับกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านส่วนตัวและสังคม ด้านการศึกษา และด้านแนะแนวอาชีพ

¹ นักศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

^{2,3} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University

^{2,3} Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University

2. ผลการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า 1) กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีประสิทธิภาพของค่า E_1/E_2 เท่ากับ 85.64/88.85 2) ทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนหลังการใช้กิจกรรมแนะแนวสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมแนะแนวอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กิจกรรมแนะแนว ทักษะชีวิต การแก้ปัญหา

Abstract

The purpose of this research were: 1) to develop guidance activity to enhance life skills in problem-solving of secondary school students, and 2) to evaluate the use of guidance activity to enhance life skills in problem-solving of secondary school students. The samples were 29 second year students of Kham Kaen Nakorn School, Mueang Khon Kaen District, Khon Kaen Province in the first semester of academic year 2016 29 students, selected by purposive sampling. The research instruments were consisted of 1) a guidebook for problem-solving life skills of secondary school students, 2) lesson plans of guidance activity to enhance the problem-solving life skills of secondary school students, 3) the problem-solving life skills test, and 4) Satisfaction questionnaire. Statistics for data analysis were mean, percentage, standard deviation and t-test (dependent).

The research finding were as follows:

1. Guidance activity for problem-solving life skills of secondary school students consisted of four components of participatory learning: 1) learning from experience, 2) reflection and discussion, 3) creation of ideas, and 4) experimental/applied concepts. Seven problem-solving approaches: 1) study the data, 2) identify problems, 3) find alternatives, 4) solve the problem, 5) collect and summarize information, 6) evaluate problem solving, and 7) summarize life lessons for problem solving were integrating with this guidance activity. There are three parts of guidance activity: personal and social, education, and career guidance.

2. The findings indicated that the efficiency index of the guidance activity for enhancing problem-solving life skills of secondary school students based on the standardized criteria was 85.64/88.85. Additionally, the overall students' problem-solving life skills after using the guidance activity was significantly higher than that of before using the guidance activity at the .05 level. Lastly, the overall satisfaction of the students with the guidance activity was at the highest level.

Keywords: Guidance activity, life skills, problem-solving

บทนำ

ทักษะชีวิต ถือว่าเป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญมากต่อการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตนั้นเป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำงาน การอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม และการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ต่อตนเองและผู้อื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 6-7) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข กล่าวคือรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รู้จักการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆ ของตัวเองในสภาวะคับขัน สามารถจัดการชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิตที่สำคัญที่จะสร้างและพัฒนาเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้แก่ผู้เรียนในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตไว้ 4 องค์ประกอบ ไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559: 8-9) องค์ประกอบที่ 1 การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น เป็นการรู้จักความถนัดความสามารถ จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เข้าใจความแตกต่าง ของแต่ละบุคคล รู้จักตนเอง ยอมรับเห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายในชีวิต และมีความรับผิดชอบ องค์ประกอบที่ 2 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เป็นการแยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหาและสถานการณ์รอบตัว และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ต้องรับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือกและตัดสินใจแก้ปัญหาใน

สถานการณ์ต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ องค์ประกอบที่ 3 การจัดการกับอารมณ์และความเครียด เป็นความเข้าใจและรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล รู้สาเหตุรู้วิธีการควบคุมอารมณ์และความเครียด รู้วิธีผ่อนคลาย หลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดอารมณ์ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดี องค์ประกอบที่ 4 การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น เป็นการเข้าใจ มุมมอง ความรู้สึกของผู้อื่น รับรู้ความต้องการของผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้อง เหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ ใช้การสื่อสารในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การพัฒนาทักษะชีวิตในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองให้ครบทั้ง 4 องค์ประกอบนี้ ซึ่งมีเป้าหมายให้ทักษะชีวิตเป็นสมรรถนะสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับการพัฒนาตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ทักษะชีวิตเป็นความสามารถที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้ด้วยวิธีการสำคัญ 2 วิธีการ ได้แก่ 1) เกิดเองตามธรรมชาติ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์และการมีแบบอย่างที่ดี แต่การเรียนรู้แบบนี้จะไม่มีทิศทางและเวลาที่แน่นอน 2) การสร้างหรือการพัฒนาผู้เรียนด้วยกระบวนการเรียนการสอน เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการได้เรียนรู้ร่วมกันผ่านกิจกรรมรูปแบบต่างๆ แล้วร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สะท้อนความรู้สึก มุมมอง ให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและการดำเนินชีวิตของผู้เรียนเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และปรับใช้ในชีวิต ซึ่งกิจกรรมที่สร้างและพัฒนาทักษะชีวิตต้องเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559: 11)

ดังนั้น ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตนั้น สามารถทำได้โดยใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง

ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข กิจกรรมแนะแนวถือเป็นลักษณะของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างหนึ่ง เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านส่วนตัวและสังคม ด้านการเรียน ด้านการประกอบอาชีพ เพื่อให้สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียนอีกด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 20-21)

จากการที่ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตจากการศึกษาดูงานระหว่างวันที่ 21-24 มกราคม พ.ศ.2556 ใน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนนานาชาติเมธา อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม โรงเรียนสัมมาสิกขาลัย กรุงเทพมหานคร พบว่าโรงเรียนให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะชีวิต โดยมีการจัดการเรียนการสอนเป็นแบบบูรณาการองค์รวมหรือสอดแทรกในเนื้อหาวิชาต่างๆ ตามความเข้าใจและการรับรู้ของครูผู้สอน กระบวนการถ่ายทอดความรู้ทั้งสองโรงเรียนดังกล่าวจะเลือกครูผู้สอนที่ได้รับการยอมรับ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และนอกจากนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขาลัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 คน แบบไม่เป็นทางการ ทุกคนให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า ชอบวิธีการสอนที่ครูได้ถ่ายทอดจากการให้ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์จริงจากสิ่งที่ยากรู้ และการยกกรณีศึกษามาประกอบการเรียนให้ผู้เรียนได้อภิปรายร่วมกันเพื่อ

หาแนวทางแก้ไขปัญหตามกรณีศึกษา โดยอาศัยบริบททางด้านสังคม การเมือง ตลอดจนนำเหตุผลทั้งเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติเข้ามาประกอบทำให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ได้ การสอบถามเกี่ยวกับการประเมินผลจากโรงเรียนดังกล่าวทั้งสองแห่งพบว่า การประเมินผลผู้เรียนเกิดจากการพัฒนาทักษะชีวิตมากน้อยเพียงใด ได้รับคำตอบตรงกันว่ายังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนเพราะเหตุที่ว่าจัดการเรียนการสอนในแต่ละเนื้อหาวิชาขึ้นอยู่กับผู้สอนและผู้เรียนเป็นผู้เลือก ส่วนมากจะสอดแทรกในบางเนื้อหาวิชา ดังนั้น จึงยังไม่มีกระบวนการประเมินอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งผู้เข้าร่วมสนทนาได้แก่ ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ครูฝ่ายวิชาการ โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จังหวัดขอนแก่น รวมทั้งสิ้น จำนวน 10 คน พบว่า โรงเรียนได้ใช้การจัดการกิจกรรมเป็นสื่อในการสร้างเสริมทักษะชีวิต มีการจัดตั้งชุมชนตามความถนัดความสนใจของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนจะเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยทุกกิจกรรมที่จัดขึ้น โรงเรียนจะจัดให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริงทั้งในและนอกห้องเรียน ครูผู้สอนแต่ละท่านจะทำหน้าที่เป็นผู้สอนวิชาการต่างๆ และสอดแทรกทักษะชีวิตเหล่านั้นเข้าไปในเนื้อหาวิชาหลักๆ ที่มีในหลักสูตร ประเด็นหลักที่ได้จากการสนทนากลุ่มคือ โรงเรียนจะไม่มีจัดการเรียนการสอนด้านการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อเป้าหมายเสริมสร้างพลังความสามารถเฉพาะด้าน ไม่มีการจัดเป็นรายวิชาหรือการบูรณาการแบบสอดแทรกเข้าไปในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และข้อเสนอแนะที่

ได้จากการสนทนากลุ่มในครั้งนี้คือ ควรมีการประสานงานกันภายในแต่ละโรงเรียนหรือของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อกำหนดรูปแบบการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านต่างๆ ที่ชัดเจน มีการจัดการเรียนการสอนที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มสาระต่างๆ เข้ากันได้อย่างกลมกลืน สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริง และควรจัดระบบการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

จากหลักการและสภาพปัญหาที่กล่าวมา นับว่าทักษะชีวิตเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะต้องมีการพัฒนาด้วยวิธีการที่หลากหลายและตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนไม่มุ่งเน้นเนื้อหาสาระมากเกินไปจนทำให้ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ขาดทักษะทางการแก้ปัญหาอันเป็น สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านทักษะชีวิต ดังนั้นการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้น เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีทักษะชีวิต และมีความสามารถในการแก้ปัญหาโดยการสร้างองค์ความรู้ใหม่ผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ เกิดความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปบูรณาการใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และมีคุณสมบัติตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย

2.1 หาประสิทธิภาพด้านกระบวนการและผลลัพธ์ของกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีประสิทธิภาพ 80/80

2.2 เปรียบเทียบทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตที่พัฒนาขึ้น ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

2.3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต ด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามระยะการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนากิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของ

กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาบริบทและสังเคราะห์โครงร่างแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการศึกษาสภาพปัญหาและข้อมูลพื้นฐาน และการศึกษาความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ประชากร ได้แก่ ครูที่ทำหน้าที่ครูแนะแนวระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ครูวิชาการโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบงานแนะแนว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 224 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ทำหน้าที่ครูแนะแนวระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ครูวิชาการโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบงานแนะแนว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 9,846 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนครขอนแก่น ตำบลบ้านทุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จังหวัดขอนแก่น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 29 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ระยะที่ 2 การศึกษาผลการใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จังหวัดขอนแก่น จำนวน 9,846 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขามแก่นนคร ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จังหวัดขอนแก่น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 29 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือการวิจัย

1. คู่มือกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
3. แบบวัดทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

1. ประเมินเทคนิคนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงวิธีการและรูปแบบการใช้กิจกรรม และแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา

2. ก่อนดำเนินการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยได้ให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอนทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาตามกิจกรรมที่สร้างขึ้นแก่ครูผู้สอนที่จะเป็นผู้ช่วยดำเนินการในการวิจัยนี้ และชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่างๆ ในแต่ละแผนการจัดกิจกรรมและแนวอย่างละเอียดชัดเจน เพื่อให้ครูผู้สอนมีความเข้าใจและเกิดความมั่นใจต่อการใช้กิจกรรมและแนว การจัดกิจกรรมแต่ละครั้งผู้วิจัยจะเข้าร่วมสังเกตการณ์ ร่วมจัดกิจกรรม และเป็นพี่เลี้ยงให้กับครูผู้สอนเพื่อให้การจัดกิจกรรมและแนวดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ราบรื่น และมีประสิทธิภาพ

3. ประเมินทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาโดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา (Pretest)

4. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมและแนว และในขณะที่กำลังดำเนินกิจกรรม ผู้สอนจะทำการบันทึกข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียนที่เกี่ยวข้อง ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดกิจกรรมและแนวแต่ละครั้งเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการประเมินกระบวนการของกิจกรรมและแนว

5. เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมและแนวครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว จะทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาคับเดิมกับที่ประเมินก่อนการทดลอง

6. สอบถามความพึงพอใจนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมและแนวด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมและแนวเพื่อเสริมสร้าง

ทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตรวจคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียน คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาก่อนและหลังเรียนโดยการใช้สถิติ t-test และวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรม และแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนากิจกรรมและแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1.1 ผลการศึกษาริบทและสังเคราะห์โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรมและแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

(1) ผลการศึกษาริบทการจัดกิจกรรมและแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้โดยการรู้จักเลือกเก็บข้อมูลข่าวสารอย่างไตร่ตรองและรู้เท่าทันสังคมที่เปลี่ยนแปลง มีทักษะในการแสวงหาข้อมูลแล้วใช้ข้อมูลให้เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ที่เผชิญอยู่อย่างเป็นระบบ มีเหตุผล รอบคอบ และสร้างสรรค์ มองโลกในแง่

ดี เพื่อประเมินและสร้างข้อสรุปเป็นบทเรียนชีวิตของตนเอง ซึ่งทำการวัดโดยใช้แบบวัดทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาที่มีลักษณะเป็นแบบวัดที่กำหนดสถานการณ์แล้วให้นักเรียนเลือกวิธีการแก้ปัญหา นั้น ๆ โดยเลือกตอบจากคำตอบที่กำหนด

องค์ประกอบของการพัฒนากิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีองค์ประกอบที่สำคัญ 11 องค์ประกอบคือ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของพัฒนาการกิจกรรมแนะแนว 2) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการกิจกรรมแนะแนว 3) หลักการของการพัฒนาการกิจกรรมแนะแนว 4) วัตถุประสงค์ของการพัฒนาการกิจกรรมแนะแนว 5) เนื้อหาการพัฒนาการกิจกรรมแนะแนว 6) กระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนว 7) บทบาทของครู 8) บทบาทของนักเรียน 9) บรรยากาศการเรียนรู้ 10) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 11) การวัดและการประเมินผลการเรียนตามการพัฒนาการกิจกรรมแนะแนว

แนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรเป็นรูปแบบที่ใช้ในรายวิชากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ชุมนุม หรือแนะแนว และเน้นเนื้อหาใกล้ตัวนักเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ควรเป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย การวัดและประเมินผลควรเป็นการประเมินตามสภาพจริง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง และควรเป็นรูปแบบที่สามารถนำมาปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และครูมีความเข้าใจในแนวปฏิบัติและระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้วิจัยได้นำแนวทางจากการสนทนากลุ่มมาดำเนินการพัฒนาการกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยออกแบบ

หน่วยการเรียนรู้ได้ 4 หน่วยการเรียนรู้ 14 แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการกับปัญหาตามสถานการณ์ตัวอย่างต่าง ๆ

(2) ผลการสังเคราะห์โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นกิจกรรมที่จัดให้นักเรียนได้ฝึกเรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิตที่จำเป็นเพื่อการแก้ปัญหาเป็นการเสริมสร้างทักษะดังกล่าวผ่านกระบวนการ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 11 องค์ประกอบคือ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของพัฒนาการกิจกรรมแนะแนว 2) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการกิจกรรมแนะแนว 3) หลักการของการพัฒนาการกิจกรรมแนะแนว 4) วัตถุประสงค์ของการพัฒนาการกิจกรรมแนะแนว 5) เนื้อหาการพัฒนาการกิจกรรมแนะแนว 6) กระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนว 7) บทบาทของครู 8) บทบาทของนักเรียน 9) บรรยากาศการเรียนรู้ 10) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 11) การวัดและการประเมินผลการเรียนตามการพัฒนาการกิจกรรมแนะแนว

ในส่วนองค์ประกอบที่ 6 กระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนวนั้นใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) การเรียนรู้จากประสบการณ์ 2) การร่วมกันสะท้อนความคิดและอภิปราย 3) การสร้างความคิดรวบยอด และ 4) การทดลอง/ประยุกต์แนวคิดโดยได้บูรณาการเข้ากับแนวทางการแก้ปัญหา 7 ขั้นตอนที่ได้รับการสังเคราะห์จากแนวคิดของนักการศึกษาเพื่อให้การเสริมสร้าง

ทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาเกิดผลดีสูงสุด ได้แก่ 1) ศึกษาข้อมูล 2) รู้ทันปัญหา 3) ค้นหาทางเลือก 4) ลงมือแก้ปัญหา 5) รวบรวมและสรุปข้อมูล 6) ประเมินผลการแก้ไขปัญหา และ 7) สรุปบทเรียนชีวิตเพื่อการแก้ปัญหา ทั้งนี้ โครงร่างแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ได้ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านส่วนตัวและสังคม ด้านการศึกษา และด้านแนะแนวอาชีพ จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ร่วมคิดพิชิตปัญหา 2) นำพาสู่ทางออกได้อย่างดี 3) วิธีเรียนดีไว้ปัญหา และ 4) เลิศล้ำนำอาชีพ โดยแบ่งแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวออกเป็น 14 แผน ใช้เวลาจัดกิจกรรมแผนละ 1 ชั่วโมง

1.2 ผลการพัฒนาเครื่องมือประกอบการใช้แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เครื่องมือประกอบการใช้แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวของงานวิจัยครั้งนี้มีทั้งสิ้น 4 รายการและได้รับการตรวจสอบคุณภาพและประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ผลสรุปมีดังนี้

1.2.1 คู่มือกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่พัฒนาขึ้น ผู้เชี่ยวชาญประเมินแล้วมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.19) สามารถนำไปประกอบการนำไปใช้เสริมสร้างทักษะชีวิตด้านแก้ปัญหาให้แก่นักเรียนได้

1.2.2 แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้เชี่ยวชาญประเมินแล้วมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.21) และสามารถนำไปใช้เสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาให้แก่นักเรียนได้

1.2.3 แบบวัดทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาในทุกรายการ

และทุกข้อที่ต้องการวัดคุณลักษณะดังกล่าวจากนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .85

1.2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาใช้ได้ในทุกรายการและทุกข้อที่ต้องการวัดความพึงพอใจดังกล่าวจากนักเรียน

1.3 ผลการทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

1.3.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา ก่อนการใช้กิจกรรมแนะแนว และหลังการใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาที่ได้ทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยการวิเคราะห์ค่าที (t-test dependent) พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา ก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย 57.52 คะแนน และ 101.38 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา พบว่า คะแนนสอบหลังการทดลองใช้กิจกรรมแนะแนว ของนักเรียนสูงกว่าก่อนทดลองใช้กิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3.2 ผลการวิเคราะห์คะแนนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่า หลังจากทดลองใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้

ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเกือบทุกรายการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.28 - 4.76 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีระดับความคิดเห็นมากที่สุดทุกด้านค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.52 - 4.56 เรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปน้อยสุดได้ดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.56$) ด้านประโยชน์ที่ได้จากการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.54$) และด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.52$) ตามลำดับ

2. ผลการใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างสรุปได้ดังนี้

2.1 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยใช้กิจกรรมแนะแนวตามเกณฑ์ 80/80 พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีค่าเท่ากับ 513.86 คิดเป็นร้อยละ 85.64 และคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบวัดทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาหลังเรียนเท่ากับ 106.62 คิดเป็นร้อยละ 88.85 สรุปได้ว่า กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีประสิทธิภาพ 85.64/88.85

2.2 ผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตที่พัฒนาขึ้น ระหว่างก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย 58.83 คะแนน และ 106.62 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา พบว่า คะแนนสอบหลังได้รับการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหายังมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา ที่พัฒนาขึ้นโดยภาพรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีระดับความคิดเห็นเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปน้อยสุดดังนี้คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.87$) ด้านประโยชน์ที่ได้จากการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.85$) และด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.83$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การพัฒนา กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีข้อค้นพบซึ่งนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนา กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบการเรียนรู้ ได้แก่ 1) การ

เรียนรู้จากประสบการณ์ 2) การร่วมกันสะท้อนความคิดและอภิปราย 3) การสร้างความคิดรวบยอด และ 4) การทดลอง/ประยุกต์แนวคิดโดยได้รับการบูรณาการเข้ากับแนวทางการแก้ปัญหา 7 ขั้นตอนที่ได้รับการสังเคราะห์จากแนวคิดของนักการศึกษา เพื่อให้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาเกิดผลดีสูงสุด ได้แก่ 1) ศึกษาข้อมูล 2) รู้ทันปัญหา 3) ค้นหาทางเลือก 4) ลงมือแก้ปัญหา 5) รวบรวมและสรุปข้อมูล 6) ประเมินผลการแก้ไขปัญหา และ 7) สรุปบทเรียนชีวิตเพื่อการแก้ปัญหา ทั้งนี้ โครงร่างแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ได้ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านส่วนตัวและสังคม ด้านการศึกษา และด้านแนะแนวด้านอาชีพ ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีค่าความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.80$, $S.D.=0.19$) และความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวมีค่าความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.78$, $S.D.=0.21$) แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความเหมาะสมสอดคล้อง มีความสมเหตุสมผล และมีความเป็นไปได้สูงในการนำกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาดังกล่าวไปใช้ได้เกิดประโยชน์ เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน บริบท สภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางการแก้ไขปัญหในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและผลการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาซึ่งการพัฒนากิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้อง ศึกษา วิเคราะห์ สำรวจ และวิจัยสภาพพื้นฐานต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอสำหรับ

การสนับสนุนให้ได้กิจกรรมแนะแนวที่ดี สามารถเสริมสร้างผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา และสามารถที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้ต่อไป และจะช่วยให้ทราบข้อมูลที่ต้องการอย่างแท้จริง สามารถตัดสินใจเลือกบนพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้อง และจะช่วยให้สามารถวางแผนและออกแบบกิจกรรมแนะแนวที่ต้องอาศัยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการส่งเสริมทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา และกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยการเรียนรู้ที่เหมาะสมเป็นการเฉพาะที่เน้นการคิดวิเคราะห์ คิดตัดสินใจจากข้อมูลที่มีอยู่ และฝึกปฏิบัติจริง โดยใช้พลังขับเคลื่อนจากผู้คนรอบข้างที่มีเป้าหมายร่วมกัน การเรียนรู้ในที่นี้ก็คือการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ผู้วิจัยได้ศึกษา รวบรวม และสังเคราะห์จนได้องค์ความรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องกระบวนการสร้างความรู้ของสุเทพ อ่วมเจริญ (พิสุทธา อารีราษฎร์, 2553: 8-9) ที่อธิบายไว้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์เดิมของนักเรียน ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง นักเรียนสามารถกำหนดหลักการที่ได้จากการปฏิบัติ และสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีหรือหลักการได้อย่างถูกต้อง ทั้งยังเป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับนักเรียน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง และมีการแสดงออกทั้งการเขียนและการพูด สำหรับด้านการแก้ปัญหานั้น จากการสังเคราะห์แนวคิดและองค์ความรู้ของนักการศึกษาต่างๆ ที่ได้เสนอไว้ พบว่า กระบวนการแก้ปัญหามีขั้นตอนสำคัญๆ รวม 7 ขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องและสามารถปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกันได้ดีกับแนวคิด Bransford and Stein (1984: 67), Gick. (1988: 99-120), Lawson (1995: 158), Krulik and Rudnick (1996: 4-6), ภพเลาโทไพบูลย์ (2542: 40-42) และสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2546:

222-223) ขั้นตอนการแก้ไขปัญหาที่สังเคราะห์ได้ 7 ขั้นตอนนี้ คือ 1) ศึกษาข้อมูล 2) รู้ทันปัญหา 3) ค้นหาทางเลือก 4) ลงมือแก้ปัญหา 5) รวบรวมและสรุปข้อมูล 6) ประเมินผลการแก้ไขปัญหา และ 7) สรุปบทเรียนชีวิตเพื่อการแก้ปัญหา ทั้งนี้ เนื้อหาในแต่ละกิจกรรมสามารถนำไปปรับใช้ได้กับระดับชั้นอื่นๆ และยังสามารถนำเหตุการณ์ ข่าว หรือกรณีศึกษาใหม่ๆ มาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวนี้เพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัย ครูผู้สอนสามารถใช้กิจกรรมแนะแนวนี้ได้ทั้งในและนอกห้องเรียน และสำหรับการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบนี้ นักเรียนจะเป็นผู้คิดค้นหาทางเลือกไขปัญหาด้วยตนเองจากความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่ ผ่านกระบวนการกลุ่ม ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และผ่านการฝึกใช้วิธีการแก้ปัญหาที่เป็นระบบและเชื่อมโยงกับแนวความคิดและแนวทางใหม่ๆ เข้ากับความรู้อและประสบการณ์เดิมของนักเรียนเข้าด้วยกัน โดยมีครูคอยชี้แนะเพิ่มเติม การจัดกิจกรรมแนะแนวในลักษณะนี้นอกจากจะช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ด้านการฝึกใช้ทักษะชีวิตและฝึกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีแล้ว นักเรียนยังจะสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ในสถานการณ์ชีวิตจริง นอกเหนือจากในห้องเรียนหรือในโรงเรียนได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำมาปรับใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิตของตนเองด้านการแก้ปัญหาในอนาคตได้เช่นกัน แนวคิดนี้สอดคล้องกับผลการศึกษายของสายสุนีย์ เทพสุขเอี่ยม (2553: 231-240) ที่ได้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยวิธีการค้นพบโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนนักปฏิบัติและชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 และการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลจากการศึกษาพบว่ามีความเฉลี่ยของคะแนนทักษะการแก้ปัญหานักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มี

มากที่สุดคือการกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษานี้ของบุญสม (2556: 199-217) ที่ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมนวัตกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และนวัตกรรมด้านสุขภาพของนักเรียน ในช่วงระหว่างการเรียนการสอนด้วยรูปแบบดังกล่าวมีพัฒนาการสูงขึ้น และโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีและมีพฤติกรรมสุขภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีเช่นเดียวกัน

2. ผลการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ (2.1) ประสิทธิภาพของกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (E_1/E_2) เท่ากับ 85.64/88.85 (2.2) ทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา หลังการใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2.3) การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากหลังจากได้ดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างแล้วพบว่า นักเรียนมีคะแนนค่าเฉลี่ยจากผลการประเมินทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว แสดงว่า กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนได้ ทั้งนี้ การพัฒนากิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการพัฒนาที่เป็นรูปแบบและเป็นแบบแผนที่ผ่านกระบวนการศึกษาค้นคว้า การมีส่วนร่วมคิดพิจารณาจากผู้เกี่ยวข้อง และการทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพจนได้กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมสำหรับนำไปเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหากับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อีกทั้งผู้สนใจหรือบุคคลทั่วไปสามารถนำไปปรับใช้หรือประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อวงวิชาการ วงการอาชีพของตนเอง และสังคมโดยรวมต่อไป

2.1 ประสิทธิภาพของกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยใช้กิจกรรมแนะแนวตามเกณฑ์ 80/80 พบว่า กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีประสิทธิภาพ 85.64/88.85 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาที่พัฒนาขึ้นมีทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาลงขั้นด้วย ทั้งนี้เพราะกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นกิจกรรมที่ดี เป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับวัยผู้เรียน นักเรียนจะเป็นผู้คิดค้นหาทางแก้ไขปัญหาด้วยตนเองจากความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่ผ่านกระบวนการกลุ่ม ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และต้องอาศัยการเรียนรู้เป็นการเฉพาะที่เน้นการคิดวิเคราะห์ คิดตัดสินใจจากข้อมูลที่มีอยู่ และฝึกปฏิบัติจริง โดยใช้พลังขับเคลื่อนจากผู้รอบข้างที่มีเป้าหมายร่วมกัน ผ่านการฝึกใช้

วิธีการแก้ปัญหาอย่างระบบและเชื่อมโยงกับแนวความคิดใหม่ๆ ร่วมกับประสบการณ์เดิมของนักเรียนเข้าด้วยกัน โดยมีครูคอยชี้แนะเพิ่มเติมการจัดกิจกรรมแนะแนวในลักษณะนี้นอกจากจะช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ด้านการฝึกใช้ทักษะชีวิตและฝึกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีแล้ว นักเรียนยังสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้ในสถานการณ์ชีวิตจริงนอกเหนือจากในห้องเรียนหรือในโรงเรียนได้อย่างถูกต้อง และสามารถที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้ต่อไป สอดคล้องกับผลการศึกษาของอารยา ช่ออัญญ (2553: 188-190) ที่ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ นี้มีค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 86.11/87.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้แสดงว่ากิจกรรมแนะแนวดังกล่าวมีคุณภาพเหมาะสมสอดคล้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมในลักษณะที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนสามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิกภาวะทางอารมณ์ การเรียนในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ครูผู้สอนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษา และการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพ ดังเช่นกระทรวงศึกษาธิการ (2546: 32 ; 2551: 17), รุ่งทิวา โพธิ์ใต้ (2552: 7), กมลวรรณ จินหน่อ (2553: 37) และ Kruworabiology (2016: ออนไลน์) ที่ได้ให้ความหมายและความสำคัญของกิจกรรมแนะแนวไว้ร่วมกันว่า กิจกรรมแนะแนว คือ วิธีการหรือกระบวนการช่วยเหลือ

และส่งเสริมให้นักเรียนให้รู้จักและเข้าใจตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีแนวทางในการพัฒนาตนเอง สามารถเลือกและตัดสินใจวางแผนชีวิตได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพ สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง ตลอดจนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา ก่อนและหลังการใช้แผนการจัดกิจกรรมแนะแนว เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมแนะแนว เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีคะแนนเฉลี่ย 58.83 คะแนน และ 106.62 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการใช้กิจกรรมแนะแนว เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา พบว่าคะแนนสอบหลังการใช้กิจกรรมแนะแนว เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนสูงกว่า ก่อนใช้กิจกรรมแนะแนว เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาที่ได้พัฒนาขึ้นมีทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาสูงขึ้นจริงผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าหากครูได้ตัดสินใจเลือกใช้รูปแบบเทคนิค หรือกิจกรรมที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพจริงที่เป็นอยู่ไม่ว่าจะเป็นวัน เวลา สถานที่ หรือตัวผู้เรียน และได้นำเทคนิควิธีการต่างๆ มากกระตุ้นและสร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียนโดยพิจารณา

ให้เหมาะสมกับเนื้อหา สถานการณ์ และเวลาที่กำหนดให้แล้วนั้น ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามทางปัญญา วิธีการคิด ตลอดจนเห็นแนวทางในการปรับตัวเพื่อให้ดำรงชีวิตและสามารถแก้ปัญหาในทุกสถานการณ์ สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาทักษะชีวิตของ Mangrulkar, Whitman and Posner (2001: 22) ที่ได้ศึกษาวิธีการพัฒนาทักษะชีวิตในนักเรียนและได้แบ่งองค์ประกอบสำคัญของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตไว้ 3 ทักษะคือ 1) องค์ประกอบทักษะทางสังคม ได้แก่ ทักษะการติดต่อสื่อสาร ทักษะการปฏิเสธและเจรจาต่อรอง ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะระหว่างบุคคล (การพัฒนาสัมพันธภาพที่ดี) ทักษะการให้ความร่วมมือ และทักษะการเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น 2) องค์ประกอบทักษะความคิด ประกอบด้วย ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการตัดสินใจ และ 3) องค์ประกอบทักษะการเผชิญทางอารมณ์ ซึ่งประกอบด้วย การจัดการความเครียด การจัดการกับความรู้สึก รวมถึงความโกรธ และทักษะสำหรับการเพิ่มการควบคุมภายในตนเอง ทั้งนี้การเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนวัยนี้ให้มีประสิทธิภาพนั้นจึงควรมีทั้ง 3 องค์ประกอบดังกล่าว เพราะจะช่วยให้ นักเรียนสามารถมีพัฒนาการต่างๆ ที่เหมาะสม ด้วยการจัดทักษะต่างๆ ที่จำเป็นให้ และเหมาะสมกับความเจริญเติบโตของนักเรียนด้วยเช่นกัน เช่นเดียวกับการศึกษาของ Shepardson (1990: 51-80A) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขั้นตอนการแก้ปัญหา ปฏิสัมพันธ์ของนักเรียน และทักษะการคิดในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่สอนโดยใช้รูปแบบการแก้ปัญหาแบบ SSCS โดยให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน 5 กิจกรรม แล้วเก็บข้อมูลโดยการสังเกตการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและกันและการใช้ทักษะการคิดในขั้นตอนการแก้ปัญหา ผลการทดลองพบว่า การสอนโดยใช้รูปแบบการแก้ปัญหาแบบ SSCS

ช่วยให้นักเรียนได้ใช้ทักษะการคิดในการแก้ปัญหาในแต่ละขั้นตอนได้เป็นอย่างดี

2.3 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากกิจกรรมแนะแนวได้ช่วยสร้างเสริมให้นักเรียนมีทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้น อีกทั้งกิจกรรมที่จัดขึ้นทำให้นักเรียนมีความสุข มีปฏิสัมพันธ์ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดเวลา และสนุกสนานกับการเรียนรู้จึงส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจมากกับกิจกรรมแนะแนวดังกล่าวซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอารยา ซ่ออั้งซัญ (2553: 188-190) ที่ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุดต่อรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา

1.1 ก่อนนำกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปใช้ ครูผู้สอนควรศึกษารายละเอียดของคู่มือกิจกรรมแนะแนว แผนการจัดกิจกรรมแนะแนว และเครื่องมือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจโดยต้องแท้เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการจัดกิจกรรมแนะแนวให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.2 เตรียมสื่อประกอบต่าง ๆ และ

จัดห้องเรียนให้มีความพร้อม

1.3 ขณะจัดกิจกรรมแนะแนว ครูผู้สอนต้องเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการปฏิบัติงานร่วมกัน ขณะการทำงานเป็นกลุ่มไม่ควรมีจำนวนสมาชิกมากเกินไป ควรมีจำนวนประมาณ 4 - 5 คนเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติงานได้อย่างทั่วถึง

1.4 ครูผู้สอนควรศึกษา ทำความเข้าใจและเตรียมคำตอบสำหรับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในกิจกรรมให้ครบถ้วนและสมบูรณ์ จะได้เป็นการช่วยนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ไปในทิศทางที่พึงประสงค์ และสามารถชี้ให้นักเรียนเห็นภาพหรือประโยชน์ของนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.5 การวัดและประเมินผล ต้องมีความชัดเจนทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ กระบวนการ และคุณลักษณะที่ต้องการวัด ซึ่งต้องวัดนักเรียนด้วยความยุติธรรม สังเกตพฤติกรรมต่างๆ ที่ต้องการอย่างใกล้ชิด และบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนอย่างละเอียดในทุกๆ กระบวนการของการจัดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรได้มีการนำกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นไปใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นระดับชั้นอื่นๆ เพิ่มเติม

2.2 ควรมีการพัฒนากิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนเพิ่มเติมในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

2.3 ควรมีการพัฒนากิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านอื่นๆ แก่ผู้เรียนเพิ่มเติมในทุกระดับการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ จินหน่อ. (2553). *การใช้กิจกรรมการแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตด้านการจัดการเรียน เวลา และความสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยาลัยนิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ, ก.*
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.*
- นิวัฒน์ บุญสม. (2556). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกระบวนการแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมนวัตกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทาง วิทยาศาสตร์. วิทยาลัยนิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- พิสุธา อารีราษฎร์. (2553). *ผลการจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์บน เครือข่ายคอมพิวเตอร์. มหาสารคาม: คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม.*
- ภพ เลหาไพบูรณ์. (2542). *แนวการสอนวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.*
- รุ่งทิวา โพธิ์ใต้. (2552). *ผลการใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านความตระหนักรู้ในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยาลัยนิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *การออกแบบกิจกรรมแนะแนวที่เน้นการพัฒนา ทักษะสำหรับผู้เรียน. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.*
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2546). *การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มวิทยาศาสตร์ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.*
- สายสุนีย์ เทพสุขเยี่ยม. (2553). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้อยู่ด้วยวิธีการค้นพบโดยใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนนักปฏิบัติและชุมชนแห่งการ เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 และการมีส่วนร่วมของ ชุมชน. วิทยาลัยนิพนธ์ ค.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- อารยา ช่ออั้งชัย. (2553). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยาลัยนิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- Bransford, J.D. and Stein, B.S. (1984). *The IDEAL Problem Solver.* New York: NY: W.H. Freeman.
- Gick, M.L. (1988). *Two functions of diagrams in problem solving by analogy.* Amsterdam: North-Holland.
- Krulik, S. and Rudnick, J.A. (1996). *The new source book for teaching reasoning and problem solving in secondary schools.* Boston: Allyn and Bacon.

- Kruworabiology. (2016). *กิจกรรมแนะแนว*. retrieved January 11, 2016, from <https://sites.google.com/site/kruworabiology/kickrrm-naeanaew>. (in Thai).
- Lawson, A.E. (1995). *Science teaching and development of thinking*. California: Wadsworth.
- Mangrulkar, L., Whitman, C.V. and Posner, M. (2001). *Life skills approach to child and adolescent health human development*. Washington D.C.: Education Development Center, Inc.
- Shepardson, D.P. (1990). *The relationships between problem-solving phase, student interactions, and thinking skills among middle school students taught within the SSCS problem solving instructional model*. Retrieved October, 9, 2006, from URL: <http://thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>.